

JARI KELHO

PÄTSERI

MUURMANNIN
LEGIONALAINEN

KOMISARIO MAYRÄN TUTKIMUKSIA 3

Jari Kelho

**Pätseri,
Muurmannin
legioonalainen**

© 2025 Jari Kelho
Kustantaja: BoD · Books on Demand,
Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki,
bod@bod.fi
Kirjapaino: Libri Plureos GmbH,
Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa
ISBN: 978-952-80-9641-2

**Pätseri,
Muurmannin
legioonalainen**

Komisario Mäyrän tutkimuksia 3

AIEMMIN ILMESTYNEET KIRJAT

SAATTUE SARAJEVOON

MURHA HATTULAN KARTANOSSA

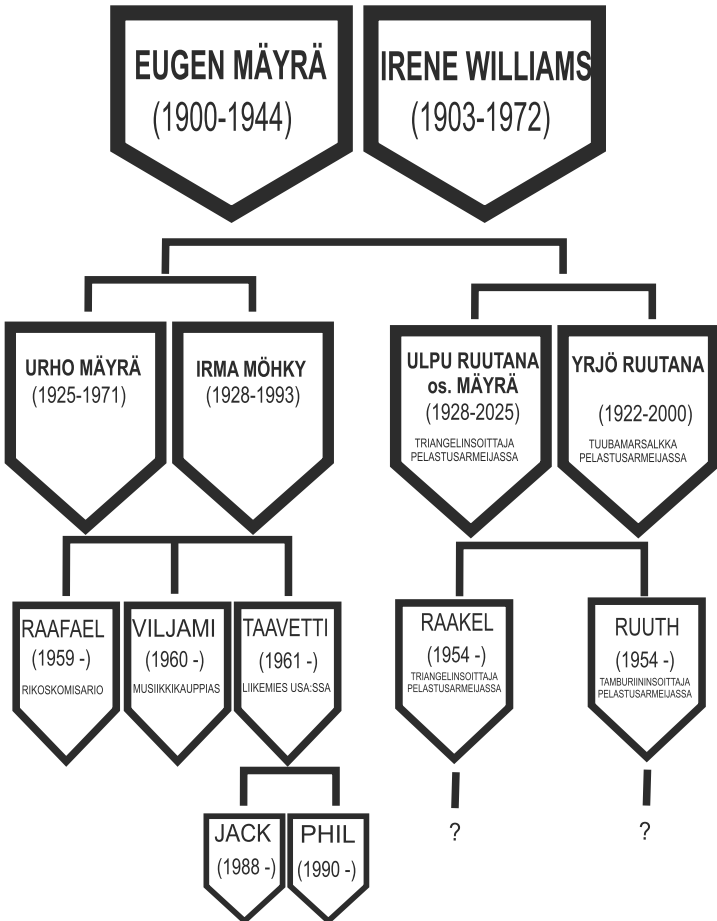
MURHA RAVINTOLA HATTULASSA

VILJAMI SHAKES BEER

HATTULEXIT

TURISTI

MÄYRÄN SUKUPUU

1

Tiistai, räntäsade, helmikuu.

Ovikellon kilahdus havahdutti komisario Raafael Mäyrän ajatuksistaan juuri, kun hän oli saavuttamassa zenin kaltaisen tilan keittiön pöydän ääressä. Ulkona sade ropisi kuin pieniä kiviä ikkunalautaan, ja Mäyrä oli syventynyt Hämeen Sanomien syväluotaavaan artikkeliin itä-Persian tupajumeista ja niiden oletetusta vaikutuksesta kampakeraamisen kulttuurin käyttämien kertakäyttö-vaippojen sisärakenteeseen. Artikkelin oli niin tieteellinen, että sen lukeminen sai Mäyrän kulmakarvat kihartumaan.

Pöydän alla hänen uskollinen apurinsa, skotlanninterrieri Watson, tarkkaili tilanteita kuin jalkalistojen ninja. Yhtäkkiä Watson havaitsi liikettä –

oletetun uhan – ja tarrautui hampaillaan kiinni siihen. Uhka osoittautui Mäyrän omaan sääreen, joka lepäsi ylväästi Reino-kotitossun sisällä. Komisario ulvahti, nousi ylös kuin haavoittunut hirvi ja alkoi nilkuttaa ovelle Watsonin roikkuessa mukana kuin liian innokas iltapäivälehti.

Oven takana seisoj postimies, joka näytti siltä kuin olisi viettänyt viimeiset 48 tuntia lampaan kanssa suossa. Kädessään hänellä oli kirjattu kirje, jonka vastaanottaminen vaati allekirjoituksen, henkilöllisyyden todistamisen ja mahdollisesti verinäytteen. Kun Mäyrä raapusti nimensä epäluuloisesti kuivaantuvaan laitteeseen, Watson vaihtoi kohdetta ja puraisi nyt kiinni märän postilähetin lahkeeseen. Postimies ulvahti, Mäyrä murahti, ja Watson näytti hampaitaan – joiden välistä tipahti pieni pala sadetakin kankaan suikaletta.

Pian portaita ylös nousi tyytyväinen Watson, pala sinistä polyesteriä suussaan kuin sota-ajan lippu. Mäyrä, joka oli jo ehtinyt valmistautua kahteen oikeudenkäyntiin ja yhteen anteeksi-pyyntöön, nyökkäsi hyväksyvästi: *“Hyvä, että joku täällä vielä suojelee kotirauhaa.”*

Hän istuutui takaisin keittiön pöydän ääreen, siirsi Hämeen Sanomat syrjään – tai tarkemmin: työnsi sen lattialle, jonne Watson heti kävi makaamaan sen päälle kuin turvaviltin. Kuoren päällä luki koristeellisesti:

Asianajotoimisto Närvänder, Pjotoff & Nulkki.

Nimi itsessään herätti epäilyksiä. Kukaan ei ollut täysin varma, olivatko nämä asianajajat todellisia henkilöitä vai ääniefektejä vanhoista suomalaisista piirroselokuvista.

Kuoren sisältä löytyi virallinen kirje, jonka lukeminen sai Mäyrän huokaisemaan syvemmin kuin kuuden karjalanpiirakan jälkeen.

- *"Tämähä vaatii jo tömäkämmät kohvit,"* hän totesi Watsonille, joka murahti kuin olisi samaa mieltä, mutta halusi siihen suklaakeksin.

Mäyrä kaivoi esiin kahvipurkit – niitä oli ainakin kymmenen, nimetty sattumanvaraisesti kuten *"Kafkazian Serenade"*, *"Intian Tujut"*, ja yksi purkki, jossa luki vain "VAARA". Hän kahmaisi summittaisesti eri purkeista, muodostaen niin sanotun Mäyräblendin – kahvin, jota voisi käyttää myös hyönteiskarkotteena tai betonin esikäsitteilyyn.

Hän kaatoi sekoituksen suodatinpussiin, käänsi vanhan kahvinkeitin päälle (joka piti ääntä kuin suriseva vesipuhveli) ja jäi odottamaan, ryystiessään jo mieli-kuvituksessa kahvia, jossa olisi ehkä *vivahde muskottia ja taustalla hiljainen häivähdys Belizeläistä satamapölyä*.

Valmis kahvi höyrysi kupissa kuin alkemistin liemi. Mäyrä ryysti. Silmät siristyivät. Kieli tanssahteli suussa etsien vastauksia kahvin maun perusteella.

- *"Kolumbialainen poimija, lemmikin nimi Josefin, kuljetusyhtiön johtajalla kengännumero on selvästi 42. ja lättäjalat"*

Watson räpäytti silmiään – vaikutti siltä, että koira olisi arvannut kaiken saman.

Kirjeessä pyydettiin komisario Raafael Mäyrää saapumaan välittömästi asianajotoimiston toimistolle Raatihuoneenkadulle kuulemaan hänen tätinsä, Ulpu Ruutanan, testamenttia.

Ulpu Ruutana – tuo mystinen hahmo menneisyydestä. Urpo-isä ei juuri puhunut Ulpusta, joka oli kolmekymmentäluvulla kadonnut ensin vapaakirkollisiin piireihin, sitten improvisoituihin näytelmäseuroihin ja lopulta Pelastusarmeijan mieskuoron alttotriangelin soittajaksi. Siellä hän oli

tavannut tuubamarsalkka Yrjö Ruutanan, miehen, jonka henkilöhistoria oli yhtä selkeä kuin päivän horoskooppi huumorilehdessä.

Ulpun ja Yrjön kaksoistytöt, Ruuth ja Raakel, olivat molemmat Pelastusarmeijassa – tosin yksi huhupuhe väitti, että toinen heistä oli eksynyt hetkeksi mukaan jugend-puhallinorkesterin kautta *salaisen pipokultin* jäseneksi. Asia ei koskaan auennut täysin.

Komisario Mäyrä nousi hitaasti, puki ylleen pitkän takin ja veti hatun päähänsä. Hän viritti ulko-ovenssa eteen puolikaareen asetetut hiirenloukut, jotka hänen mukaansa toimivat "budjetti-alarmina". Watson istui jo valmiina ovella, häntä tanassa ja silmissä pilke, joka tarkoitti: *toivottavasti kukaan ei soita harmonikkaa matkalla.*

Portaissa alas kulkiessaan Mäyrä mutisi:

- *"Josefin ja nelikakkonen. Kahvi ei valehtele. Nyt mennään, Watson – testamentti ei itseään lue."*

Pihalla odottaa komisario Mäyrän luottokumppani: puoliruostunut Saab 96. Sen toinen etulokasuoja on ruskea lähinnä ruosteen vuoksi, ja oikeanpuoleinen ajovalo osoittaa taivaalle kuin se yrittäisi pyytää armahdusta.

Watson loikkaa takapenkille ketterästi kuin pieni musta säkillinen dynamiittia, ja Mäyrä vääntää virtaavainta.

Moottori hörähtää käyntiin, Fordin vanha V4 huutaa kuin herännyt mammutti. Auton sisäilman kosteus on niin tiheää, että tuulilasille voisi kirjoittaa runoja.

Auto on kärsinyt mittavia vaurioita seikkailujen lomassa ja esim. auton pohja on hitsattu kasaan vanhoista tynnyreistä, takapenkin tilalla istuinosana on vanha puutarhakeinu ja apurin penkinä on kiikkutuoli, josta on keinuosat sahattu pois. Toinen takarengas on Wartburgista, toinen kottikärryistä.

Mäyrä lataa kasettisoittimeen uuden tekeleensä: "Danny parhaimmillaan vol. 17", jonka hän on äänittänyt Salora400-kotistereolaitteistolla huolella suoraan radion ja television kautta. Nauhallalla kuuluu satunnaisesti myös sääennusteita ja yksi osittainen sopparesepti.

Auto lähtee nytkähdellen liikkeelle, kolisten kuin metallinen jousihevonen. Turuntietä pitkin mennään, ikkunat huurussa, ilmastointi rikki, mutta tunnelma korkealla. Mäyrä hyräilee Dannyn mukana:

"Kuusamo, nyt kutsuu mua Kuusamo..."

Watson ulisee mukana – epäselvää on, onko se hyväksyntää vai vastalause.

Matka etenee klassisella reitillä: ohitetaan vanha kirkko, joka toimii nykyisin välillä kirjastona, välillä varastona ja kerran lyhyesti karaokebaarina. Sitten Palokunnankadulle, josta mäkeä ylös Sibeliuksenkatua pitkin – kuin pyhiinvaellus äänityksellä varustetun diskokuninkaan tahtiin.

Parkkipaikka torilla on jäässä. Mäyrä tömäyttää parkkiautomaattiin, joka alkaa vilkuttaa virhevaloa ja sylkäisee ulos viisi kuuttia ja 20 senttiä.

Mäyrä ei ehdi jäädä keskustelemaan koneen kanssa. Hän säntää liukkailla mukulakivillä kohti NP&N:n asianajotoimistoa, Watson vieressään tassutellen.

Neljä kerrosta myöhemmin, puuskuttaen kuin vanha höyryveturi, Mäyrä saapuu toimiston ovelle. Sisään astuessaan hän heittää märän ulsterinsa naulakkoon, joka reagoi siihen kuin jousiviritetty peto – kaatuen alas rymisten.

- *"Tämä ol' varmasti suunniteltu ansa,"*

Mäyrä murisee, nostaessaan naulakkoa takaisin pystyyn. Kun se kaatuu uudelleen – tällä kertaa suoraan selkäänsä – Mäyrä iskee refleksinomaisesti pari karate-savaté-liikettä, joita hän muistaa VHS-kasetilta "Raju ja Reijo – itsepuolustuksen salat".

Aamos Närvänder, kuivakka lakimies, syöksyy auttamaan. Sekasorron keskellä Mäyrä saa napattua niskalukon naulakosta, ennen kuin tajuaa tilanteen ja irrottaa otteensa. He kättelevät, ja Närvänder johdattaa komisario Mäyrän sisään. Watson, joka ei näytä yllättyneeltä lainkaan, asettuu lattialle, pieraisee kuuluvasti ja nukahtaa ennen kuin Närvänder ehtii avata suunsa.

Sihteeri saapuu tarjoamaan kahvia, ja Mäyrä ottaa kupin kuin se olisi pyhäinjäännös.

Ensimmäinen siemaus riittää: silmät sulkeutuvat, kulmat kohoavat. Analyysi käynnistyy.

- *"Papujen poemija... vasenkätine. Ikä kolkytneljä. Ajjaa Opel-varmariautoa. Kulujetuslaivan perämies, akne ja suhe kapteenin tyttärreen. Ja pakkaamalla kolome lottovoettoo, korkeintaan nelijä oekein..."*

Närvänder rykäisee. Mäyrän pää nousee hitaasti kahvikupin yltä kuin oraakkelin.

- *"Niin, Raafael... Sinut on kutsuttu tänne tätisi, Ulpu Ruutanan, testamentin lukua varten..."*

Hetken päästä Mäyrä seisoo näyttämässä poliisin virkamerkkiä, joka kuitenkin irtoaa ja lentää kaaressa taulun keskelle. Nyt Väinämöinen Kalevalan taulussa katsoo maailmaa virkamerkki otsassaan kuin olisi

liittynyt Etsivään keskusruno-osastoon. Mäyrä nykäisee merkin irti, pudottaa sen kahvikuppiin ja ojentaa sen Närvänderille.

- *“Tätisi ei jättänyt paljoakaan maallista omaisuutta jälkeensä. Käytännössä lähes kaikki on lahjoitettu Pelastusarmeijalle, jossa hän työskenteli miehensä Yrjön rinnalla yli 25 vuotta. Hänen kaksoistyttärensä, Raakel ja Ruuth eivät ole täällä, koska he ovat kuulema Pelastusarmeijan lyömäsoitin-kurssilla Zimbabwessa.*

Testamentin tämä osuus ei heitä koskekaan, koska sinulle jätetty osuus on määritelty testamentissa hyvin selkeästi;

Siinä sanotaan, että tämä puinen laatikko on toimitettava Ulpun kuoleman jälkeen suvun vanhimmalle. Ja koska sinä Raafael olet viisi vuotta vanhempi kuin Ulpun omat jälkeläiset ja myös vuoden Aukusti-veljeäsi ja kaksi vuotta Taavetti-veljeäsi vanhempi, olet sinä nyt Mäyrän suvun vanhin jäsen.

Arkun sisällöstä minulla ei ole luonnollisesti tietoaakaan, eikä se minulle luonnollisesti edes kuulu. Joten pitemmittä puheitta, tuossa on Ulpun jättämä laatikko ja tässä sen avain.”

Sivupöydällä nököttää puinen, kovia kolhuja saanut puusta tehty laatikko. Kooltaan se on noin 40 cm x 30 cm ja sen kulmavahvikkeet ovat ruostunutta metallia. Samoin saranat ja riippulukko ovat ruostuneet.

Mäyrä kättelee Aamos Närvänderin ja toteaa kahvin pakkaamon työntekijöillä olleen lotossa neljä oikein.

Puinen laatikko kainalossa Mäyrä astelee mietteissään ulos kadulle, nostaa räntäsateen suojaksi takin kaulukset pystyyn ja suunnistaa Saabilleen Watson vierellään.

KOMISARIO MÄYRÄN TUTKIMUKSIA 3

**MITÄ SAADAAN, KUN YHDISTETÄÄN
KOMISARIO FRANK DREBIN,
KOMISARIO PALMU,
TARKASTAJA CLOUSEAU
JA MR. BEAN?**

**TIETENKIN KOMISARIO MÄYRÄ,
JOKA ISKEE KUIN 0,2 VOLTtia
JA SÄHÄKÄSTI KUIN MÄRKÄ SUKKA.**

**TÄLLÄ KERTAA TUTKIMUKSIEN
KESKIÖSSÄ ON KOMISARION
ISOISÄ EUGEN MÄYRÄ,
JONKA VAIHEET VIE MEIDÄT
MUURMANNIN LEGIOONASTA
NATSI-SAKSAAN, OLYMPIALAIISIIN,
HALKI 30-LUVUN.
VAUHDIKAS AARREJAHTI YLITTÄÄ
SUKUPOLVET JA -NILKAT
AINA TÄHÄN PÄIVÄÄN SAAKKA.
JOTEN PIDÄ PERUUKISTA KIINNI
JA KOITA PYSYÄ VAUHDISSA!
TÄMÄ ON HATTULA-TRILOGIAN
SEITSEMÄS OSA.**

